

Gemeente Hoeksche Waard
t.a.v. college van B&W
Postbus 2003
3260 AE OUD-BEIJERLAND

Oud-Beijerland, 25 april 2023

Betreft: Advies inzake Uitvoeringsagenda WWZ

Onze referentie 2023-01

Geacht college,

Op 9 maart 2023 ontvingen wij (mede op ons verzoek om er als formeel adviesorgaan van uw college bij betrokken te worden) de 90%-versie van de Uitvoeringsagenda WWZ. Wonen, welzijn en zorg zijn immers de domeinen die voor mensen die aanspraak maken op voorzieningen in het sociaal domein een belangrijk vangnet horen te bieden.

Na een ambtelijk overleg hierover op 10 maart is afgesproken dat wij eind april, na het plenair overleg van de Adviesraad op 24 april, op die Uitvoeringsagenda advies zouden uitbrengen.

U ontvangt dat advies bij deze.

Wij zien uit naar uw reactie en zijn graag bereid een en ander in een volwaardig bestuurlijk overleg met u te bespreken om zo een bijdrage te kunnen leveren aan een effectief en vooral sociaal beleid inzake WWZ.

Advies

Wij zien een lijvig, gedegen en ambitieus ambtelijk stuk, waar veel organisaties bij betrokken zijn en dat betrekking heeft op het hele sociaal domein, waarin alle aspecten waar we in de samenleving en specifiek in de Hoeksche Waard op korte of langere termijn mee te maken krijgen worden benoemd.

Een ambitieus plan waaruit ook duidelijk naar voren komt dat er een veranderingsproces in gang zal moeten worden gezet.

Dat de vraag naar zorg (in de meest brede zin van het woord) groeit, en het aanbod ervan niet meegroeit, is een gegeven dat ook ons met grote zorg vervult. Maar wij hebben onze twijfel of deze Uitvoeringsagenda voldoende basis biedt voor de oplossingen die nodig zijn om alle vraagstukken te 'tackelen'.

Zo stellen we om te beginnen vast dat we een 'foto' missen van de uitgangssituatie; waar staan we nu precies, wat is het startpunt en waar willen we naartoe? Ook mist een helder overzicht van alle projecten en deelprojecten; dat is wel nodig om op alle deelprojecten goed te kunnen sturen te beoordelen of die nog op tijd en op koers zijn c.q. of aan het eind daadwerkelijk het beoogde doel is gehaald.

Hieronder vindt u onze bevindingen op thema geordend; aan het slot van deze brief een samenvatting van belangrijke elementen uit de geadviseerde aanpak.

- **De burger kan pas participeren wanneer de voorwaarden geschapen zijn.
En ook dan zal niet iedereen mee kunnen komen. +) zie voetnoot**

Wij lezen echter in deze agenda dat om die andere geschetste samenleving te realiseren vooral wordt uitgegaan van het vermogen tot zelfontplooiing en het lerende vermogen en de mondigheid van alle bewoners. Onzes inziens te veel; er zal altijd een groep inwoners zijn die niet in staat is een effectieve bijdrage te leveren aan het beoogde proces en op sleeptouw moet worden genomen.

Deze kwetsbare groep dient vanuit sociaal oogpunt niet alleen actief te worden gevolgd, maar dient ook (pro)actief ondersteuning en een actief vangnet te krijgen aangeboden. Zonder dat, wordt deze groep bewust uitgesloten.

Wij adviseren u dringend de nu voorgestelde ‘makkelijke weg’ aan te passen en helder aan te geven op welke wijze u de veronderstelde participatie gaat bevorderen.

Door te vroeg uit te gaan van het vermogen van burgers hun omgeving mede in te richten bouw je het mislukken van deze Uitvoeringsagenda in.

‘Niet dat vermogen hebben’ heeft meerdere verschijningsvormen: onvoldoende of geen digitale vaardigheden, laaggeletterdheid en fysiek en/of sociaal onvermogen.

Wij gaan ervan uit deze groep nu en in de toekomst zo’n twintig procent van de bevolking omvat.

In de nota lezen wij ook dat er sprake is van drie actieniveaus: inwoners, sociale omgeving en de organisaties en hun professionals.

Als Adviesraad menen wij dat in deze Uitvoeringsagenda WWZ eerst de benodigde organisatie goed in beeld en op orde gebracht dient te worden, inclusief die van de gemeente Hoeksche Waard, de ondersteunende organisaties en andere professionals.

Pas daarna kunnen de bewoners en hun sociale omgeving ‘aan het werk’.

Het zijn immers vooral die organisaties en hun professionals die werkelijk aan de knoppen zitten, die de voorwaarden kunnen creëren om de doelstellingen mogelijk te maken en die als ‘trekker’ ontwikkelingen in gang kunnen zetten.

Pas wanneer de voorwaarden duidelijk en voorhanden zijn, kunnen bewoners participeren en op basis van hun capaciteiten hun bijdrage leveren aan de beoogde doelstellingen.

Die voorwaarden moeten er bovendien toe leiden dat bewoners zich uitgedaagd voelen om een werkelijke gedragsverandering aan te gaan op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg.

Wij lezen ook dat op veel gebieden er veel wordt verwacht van vrijwilligers en mantelzorgers. Ook op dit punt menen wij dat de beschikbaarheid en vaardigheden daarvan worden overschat, waardoor meer bewoners eerder in een kwetsbare situatie kunnen belanden.

Mede daarom is het van groot belang in de Hoeksche Waardse samenleving een sociaal sterke basis te creëren (het oude welzijnswerk) en daarvoor voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen en duidelijke kaders te stellen.

- **Anders en strakker aansturen, monitoren, evalueren en financieren.**

In de nu voorliggende Uitvoeringsagenda wordt gesproken over een MT, maar wij krijgen geen helder beeld van de organisatie die deze Uitvoeringsagenda in werkelijkheid moet gaan omzetten.

Ook zien wij dat monitoring en evaluatie vooral gericht is op de organisaties. In de praktijk gaan die uit van hun eigen SMART geformuleerde doelen en zij monitoren hun eigen projecten of hun inzet bij de doelen aansloot. Maar dat is absoluut geen garantie dat dan ook de doelen voor de inwoners bereikt zijn en/of dichterbij zijn gekomen.

Ook missen wij zicht op een welke tijdsperiode waarvoor geldt en hoe zich die van de projecten onderling verhouden.

De Adviesraad pleit dan ook voor een overzichtelijke planning, het regelmatig doorlopen van de PDCA-cyclus op project- en clusterniveau en meer te monitoren en sturen op en evalueren van wat werkt, wat werkt niet, hoe kan het beter? En dan die verbeteringen ook direct door te voeren

Er is een breed scala van financieringsmiddelen bij alle geledingen van overheden en bij zorgkantoren. Maar wat wij nog meer nodig hebben is een sterke sociale basis en wij noemden het zojuist al, het oude welzijnswerk; het cement voor iedere vorm van een participatiesamenleving.

De gemeente Hoeksche Waard dient ervoor te staan dat dit goed voor elkaar is. Er is een professioneel netwerk nodig dat de inwoners kan ondersteunen. U ziet het in de jeugdzorg waar preventie, uitgevoerd door de sterke sociale basis, hét toverwoord is. Maar dat werkt niet wanneer je als gemeente op jaarbasis besluit of en hoeveel geld je daaraan besteedt. Lange termijn financiering is een voorwaarde voor succes.

- **Betrek alle leeftijdsgroepen, zorg voor de juiste woningen en communiceer doelgericht.**

Het valt ons op dat inzake communicatie veel aandacht is gericht op de 'ouderen'. Maar wil je een maatschappijbreed een veranderingsproces bewerkstelligen dan zul je alle leeftijdsgroepen erbij moeten betrekken.

Het gesprek aangaan over bijvoorbeeld 'Anders wonen' kan niet vroeg genoeg beginnen en moet in een veel eerder stadium wordt ingezet dan na het 67^e jaar.

Het belang van de juiste woning voor mensen in de voor hun specifiek beste situatie kan niet genoeg benadrukt worden, maar de manier waarop de afgelopen decennia gebouwd is, zorgt nu voor belemmeringen die de in de nota geschetste zo gewenste toekomst in de weg staan.

Wij missen voldoende aandacht voor dit aspect in de nota.

De gemeente heeft er nadrukkelijk voor gekozen ook jonge gezinnen aan te willen trekken (woonvisie), wat naast de vergrijzing moet leiden naar een zekere verjonging. Investeer dan dus ook in jongere generaties en het contact daarmee. Zij kunnen een belangrijke rol spelen in mantelzorg/hulpdiensten, maar zullen zeker ook bereid en in staat zijn te participeren om het ontwikkelen van nieuwe woonvormen.

Er staat nu 'We hebben andere woningen nodig.' Die gedachte delen we. Maar nu ligt de nadruk in de nota echt te veel op de ouderen.

Voorts missen wij een heldere uitwerking van hoe met bewoners gecommuniceerd zal gaan worden.

Nogmaals, bewoners worden terecht belangrijk gevonden, maar dienen meteen al vanaf het begin 'meegenomen' te worden in de gewenste gedragsverandering en manier van werken.

En het is goed te beseffen dat je de start van een dergelijk project maar één keer kunt doen en het dan meteen goed moet doen. Een brede en diep uitgewerkte communicatiestrategie is dan ook van groot belang.

- **Houd leefbaarheid in stand**

Bij 'waar staan we in 2030' wordt gesteld dat 'de schaal van de kleinste dorpen te klein is om op economisch duurzame wijze voorzieningen in stand te houden'.

Dit is wat betreft de Adviesraad een helder, maar ongewenst uitgangspunt als daar niets tegenover staat.

De energie dient erop gericht te zijn (met de bewoners!) in ieder dorp minimaal één voorziening in stand te houden die bijdraagt aan de sociale samenhang in dat dorp maar dat er ook oog is voor de verbinding tussen de dorpen. Daarnaast is oog voor de verbinding tussen de dorpen een vereiste.

Daarnaast is de Adviesraad van mening dat een goede fysieke bereikbaarheid van de regio en de wereld daarbuiten voor iedere bewoner, ongeacht zijn/haar inkomen, voorwaarde is als het gaat om echte leefbaarheid.

In ieder dorp en iedere buurtschap dient er dan ook een voor iedereen betaalbaar openbaar of een andere vorm van voor iedereen betaalbaar publiek vervoer te zijn.

Tot slot

1. Bouw hulp in voor een breed resultaat in de participatie.
2. Zet niet alleen met communicatie in op de noodzaak van verandering, maar investeer ook proactief in het meenemen van al diegenen die moeite hebben 'de weg te vinden'.
3. Begeleid en geef een 'samen sterk gevoel' voor vrijwilligers en mantelzorgers.
4. Zorg voor een overzichtelijke, realistische en tegelijk ook ambitieuze planning, het regelmatig doorlopen van de PDCA-cyclus op project- en clusterniveau en monitor, evalueer en stuur op basis van wat blijkt dat werkt
5. Neem ook jongeren mee in de aanpak. Het verkleint het aantal ouderen die ons later nodig hebben.
6. Creëer 'samen-oplossingen' in plaats van schijnoplossingen.

U schrijft in de nota als toekomstbeeld:

'Inwoners ervaren een sterkere zelfredzaamheid in eigen buurt en leefomgeving'.

Voorwaarde is wel dat die omgeving een in zoveel mogelijk opzichten een leefbare omgeving is.

Graag uw spoedige reactie op: secretariaat@asdhw.nl

Met vriendelijke groet, namens de Adviesraad Sociaal Domein Hoeksche Waard

was getekend

J. Stuurman
voorzitter

D.M. Gaasbeek
secretaris

+))

In dit kader verwijzen wij naar het recente onderzoek Sociale en Culturele Ontwikkelingen: Stand van Nederland 2023 van de Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Daarin constateert het SCP dat het sociaal domein voor de mensen in de meest kwetsbare situaties nog steeds niet goed functioneert. Dat heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat beleidsmakers de zelf- en samenredzaamheid van kwetsbare burgers overschat. Eenzelfde overschatting is te vinden ten aanzien van de effecten van vroegtijdige signalering en preventie. Het rapport is te vinden op <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/04/14/sociale-en-culturele-ontwikkelingen-2023>.